

Вчити –значить вселяти надію.

**Для того щоб навчити іншого, потрібно більше розуму ,
ніж для того щоб навчитися самому.**

Луї Арагон

Мішель Монтень

Роль наставника в організації професійної адаптації інтерна

Консультант К. Маліцька

Глосарій наставництва

- **інтерн** - особа, яку призначено вперше на посаду педагогічного працівника;
- **педагог-наставник** - педагогічний працівник з досвідом педагогічної діяльності, як правило, не менше п'яти років за відповідною спеціальністю (такою самою або спорідненою предметною спеціальністю або спеціалізацією), який здійснює супровід та підтримку в педагогічній діяльності педагогічного працівника протягом першого року професійної діяльності;
- **педагогічна інтернатура** - система заходів, спрямованих на підтримку педагогічного працівника закладу освіти, призначеного на посаду вперше, у провадженні ним педагогічної діяльності та набутті (вдосконаленні) його фахової майстерності;
- **підвищення рівня педагогічної майстерності** - цілеспрямований, безперервний розвиток компетентностей педагогічного працівника;
- **програма педагогічної інтернатури** - документ, що передбачає комплекс заходів щодо забезпечення формування та/або розвитку компетентностей, рівня педагогічної майстерності, що укладається педагогом-наставником спільно з інтерном та затверджується наказом керівника закладу освіти

Структурно-змістові складові профіля педагога-наставника:

- цінності(загальнолюдські, професійні, корпоративні, демократичні)
- комунікативні та організаційні навички;
- вміння підтримувати та мотивувати;
- здатність до співпраці;
- відповідальність та професійна етика;
- обізнаність в інформаційних технологіях;
- здатність до критичного мислення та рефлексії;
- емоційна стабільність;
- інноваційність;
- здатність до самооцінювання та самовдосконалення;
- дотримання академічної доброчесності та інш.

Види, форми, методи наставництва

Види наставництва:

- формальне;
- неформальне

Форми наставництва:

- індивідуальне;
- Групове;
- віддалене

Методи наставництва:

- бесіда;
- спостереження;
- SWOT-аналіз;
- метод кейсів;
- проблемні та проєктні методи;
- рефлексія та інші

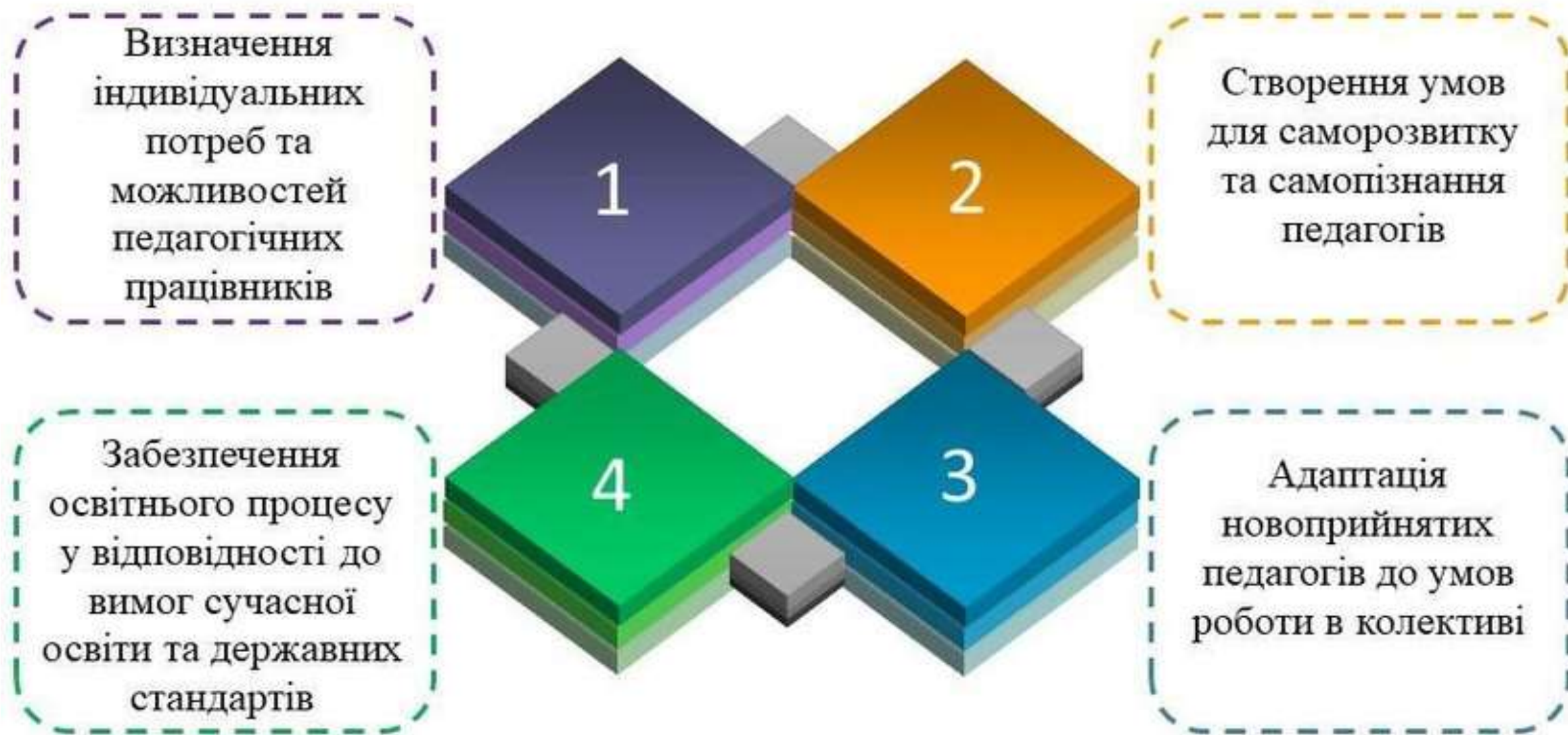
Переваги впровадження наставництва

- підтримка новопризначених вчителів;
- обмін знаннями і досвідом;
- підвищення самооцінки вчителів;
- створення культури підтримки;
- підвищення іміджу закладу освіти;
- зменшення плинності кадрів

Завдання наставництва в освіті

Що таке адаптація педагога-інтерна

- **Адаптації педагога-інтерна** – це процес входження вчителя, який вперше призначений на педагогічну посаду, в професійну діяльність шляхом *формування* та *вдосконалення* його педагогічної майстерності під керівництвом досвідченого педагога-наставника протягом **першого року** роботи.
- Цей процес включає: допомогу у формуванні професійних знань, навичок, вмінь; адаптацію до соціального та професійного середовища закладу освіти.

Завдання педагога –наставника для успішної адаптації інтерна

- допомогти новопризначеному педагогу усвідомити та зрозуміти специфіку роботи в закладі освіти;
- ознайомити з традиціями та особливостями роботи колективу;
- підтримати у формуванні позитивних взаємин із колегами та учнями;
- надати інтернові практичні поради щодо організації уроків, використання нових технологій та методик навчання, зосередитися на тих аспектах, які є найбільш важливими для його професійного розвитку;
- допомогти в підготовці індивідуальної траєкторії професійного вдосконалення задля майбутньої успішної діяльності.

Планування- перший етап наставницької діяльності

- визначення місії та візії наставництва спільно з інтерном;
- визначення очікувань та ресурсів для досягнення мети та цілей;
- вибір форм та методів наставництва;
- визначення ролей та функцій;
- планування вибору стратегії наставництва та досягнення очікуваних результатів

Кроки наставництва на етапі планування

- діагностика професійних потреб, запитів інтернів;
- визначення мети, завдань професійного розвитку;
- розробка спільно з інтерном дорожньої карти;
- вибір організаційних форм проходження інтернатури;
- визначення способів, механізмів отримання зворотнього зв'язку

Анкета самооцінювання педагога-інтерна

На початок інтернатури (1-5 балів)	Пріоритетні складові компетентностей та якостей необхідних для педагогічної діяльності	На кінець проходження інтернатури (1-5 балів)
	Володіння змістом навчального матеріалу та програмним забезпеченням предмету/предметів, які викладаю.	
	Знання сучасної методики навчальних занять різних типів.	
	Вміння створити (за потреби) навчальну програму на основі модельної, календарні плани.	
	Володіння державною мовою (<i>усно й письмово</i>)	
	Знання та дотримання в освітній діяльності закономірностей психічного розвитку дітей різного віку.	
	Досконале володіння ІКТ з дотриманням методичного і технологічного аспектів.	
	Планування системи прийомів мотивації та стимулювання активності учнів.	
	Організація діяльності на уроці з позиції забезпечення співпраці вчителя та учнів, дитиноцентризму.	
	Використання технологій критичного мислення	
	Знання і дотримання правил кібербезпеки, цифрової гігієни, критичної оцінки інформації цифрового простору.	
	Здійснювати оцінювання результатів здобувачів освіти за видами, формами.Вміння розробляти, пояснювати критерії оцінювання.	
	Здатність надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу	
	Дотримання ст.42 Закону України «Про освіту», професійної етики.	
	Планування цілей уроку, заходу, раціонального використання часу на різних етапах, інтеграції змісту різних освітніх галузей.	
	Використання психологічних форм, методів у роботі з учнями, батьками, колегами з метою попередження, подолання конфлікту, стресів.	
	Робота в інклюзивному класі.	
	Здатність оцінювати, планувати власний професійний розвиток відповідно до вимог Професійного стандарту.	

Трудові функції професійного стандарту(2024)

А. Навчання здобувачів освіти предметів/інтегрованих курсів

Б. Партнерська взаємодія із учасниками освітнього прооцесу

В. Участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища

Г. Провадження освітнього процесу

Д. Безперервний професійний розвиток

Професійний стандарт (2024) визначає набір компетентностей, необхідних для успішної роботи вчителя.

- Мовно-комунікативна компетентність (А1)
- Предметно-методична компетентність (А2)
- Інформаційно-цифрова компетентність (А3)
 - Психологічна (Б1)
 - Емоційно-етична (Б2)
- Компетентність педагогічного партнерства (Б3)

-
- Інклюзивна (В1)
 - Здоров'язбережувальна (В2)
 - Прогностична(Г1)
 - Організаційна (Г2)
 - Оцінювально-аналітична (Г3)
 - Здатність до навчання впродовж життя (Д1)

Основні заходи педагогічної інтернатури

- проведення індивідуальних консультацій, наставницьких бесід з інтерном;
- допомога у підборі відповідної літератури, підготовці навчальних занять, розробленні дидактичних матеріалів тощо;
- взаємовідвідування навчальних занять, відвідування уроків досвідчених педагогічних працівників;
- здійснення моніторингу результатів навчання учнів;
- участь у тренінгах, навчальних семінарах з методичних питань, творчих звітах педагогічних працівників;
- вивчення досвіду кращих педагогів шляхом аналізу їх вебсайтів, вебресурсів професійних спільнот, а також періодичних професійних видань;
- залучення інтерна до партнерської взаємодії з науковими, науково-педагогічними та педагогічними працівниками, участі в професійних спільнотах педагогічних працівників;
- психологічний супровід інтерна

З метою виконання програми проходження інтернатури наставник:

- *узгоджує* з інтерном час та місце проведення заходів педагогічної інтернатури;
- особистим прикладом *сприяє* загальнокультурному та професійному розвитку інтерна;
- *здійснює* наставницьку підтримку, сприяє адаптації інтерна до педагогічної діяльності;
- *знайомить* із традиціями закладу освіти, особливостями організації освітнього процесу;

- *виявляє* професійні, методичні проблеми під час реалізації інтерном освітнього процесу та сприяє їх вирішенню;
- спільно з інтерном *звітує* про результати виконання програми педагогічної інтернатури на засіданні педагогічної ради.

Інтерн у рамках проходження інтернатури

- виконує обов'язки згідно з посадовою інструкцією та обов'язки, покладені на нього трудовим договором і правилами внутрішнього розпорядку, визначені установчими документами закладу освіти;
- організовує освітній процес із урахуванням психолого-фізіологічних, вікових особливостей учнів, специфіки навчального предмета (інтегрованого курсу);
- працює над набуттям компетентностей зі спеціальності (предметної спеціальності, спеціалізації), педагогіки, психології, необхідних для забезпечення процесу навчання, виховання і розвитку особистості, у тому числі осіб з особливими освітніми потребами, здійснення моніторингу педагогічної діяльності та аналізу педагогічного досвіду, проведення освітніх вимірювань, застосування освітніх технологій і методів навчання, ефективних способів взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу;
- самостійно обирає форми, види, напрями та суб'єктів надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації;
- бере участь у засіданнях професійних спільнот педагогічних працівників, семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах з метою вдосконалення педагогічної майстерності, обговорення багатьох важливих професійних проблем тощо.

Розмова між наставником та інтерном – основа наставництва.

Поради Лаури Френсіс

- Моделюйте розмову за допомогою комплексних питань.
- Використовуйте «циклічну модель розмови» (від дрібних до більших цілей).
- Перетворіть розмови на дії.
- Наприкінці кожної розмови беріть на себе конкретні зобов'язання (*бути цілеспрямованим, практичним, моделювати*).

Не забувайте дякувати.

Вдячність створює міцну основу наставництва, довіри, взаєморозуміння.

- Я вдячний/а за...
- Я ціную, коли...
- Наші розмови допомагають мені...
- Я вважаю корисним, коли ви...
- Наші розмови допомагають мені...
- Ці стосунки дали мені...
- Ваша особистість /ставлення/проникливість/досвід/ відкритість допомагають мені...

Стилі спілкування наставника з учителем

• *Директивний*

- коментує дії та думки інтерна;
- моделює, інформує, переконує, скеровує, надає поради, керуючись власними судженнями;
- інтерн слухає, ставить питання, слідує порадам наставника

• *Недирективний*

- наставник ставить питання, заохочує самостійність учителя визначати дії (власні + поради наставника);
- безоцінковий зворотний зв'язок;
- мета стилю- розвиток партнерства

• *Співробітницький*

- активно співпрацює над вирішення проблем, ухваленням рішень;
- пропонує альтернативи, ресурси
- висувають гіпотези, експериментують, застосовують ефективні стратегії для вирішення проблем

• *Альтернативний*

- спільно обирають питання; спільно вирішують проблему;
- наставник пропонує обмежену кількість альтернативних рішень, що зменшує занепокоєння вчителя щодо своїх подальших кроків;
- учитель обирає, мотивує критерії свого вибору

ЗАТВЕРДЖУЮ

(назва ЗО)

(посада керівника ЗО)

(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ керівника)

(підпис)

«__» _____20____ року

ПРОГРАМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ІНТЕРНАТУРИ

Назва ЗО, де проходить педагогічну інтернатуру

Ім'я та ПРІЗВИЩЕ інтерна

Посада інтерна

Ім'я та ПРІЗВИЩЕ педагога наставника

Період проходження педагогічної інтернатури з «__» _20____ р. по «__»__ 20____ р.

Мета проходження педагогічної інтернатури

Завдання проходження педагогічної інтернатури

Розділи програми проходження інтернатури; форми узагальнення можуть бути такими (орієнтовно!):

I Теоретичні засади освітньої діяльності

1.1. Вивчення нормативно-правової бази шкільної освіти (ЗУ, накази МОН, інструкції, листи, правила внутрішнього розпорядку ЗЗСО та ін.)

Перелік може доповнюватися протягом року

1.2. Загальні питання педагогіки і психології. Інклюзія. Педагогіка партнерства

II Практичні питання для освітньої діяльності

2.1 Предметно-методичне забезпечення (програми, підручники; прийоми, технології навчання, виховання, розвитку; оцінювання навчальних досягнень)

- Форми опрацювання , узагальнення рівня професійного росту;
- тези;
- розробки уроків, сценаріїв;
- дидактичні матеріали;
- виступ перед колегами на засіданні МО, батьківських зборах;
- відвідування уроків наставників, вчителів ЗЗСО;
- кейс педагога-інтерна;
- участь у професійних тренінгах, конкурсах, майстер-класах;
- самоаналіз, моніторинг, освітні виміри.

Нормативно-правові документи

- Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16 січня 2020 р.
- Положення про педагогічну інтернатуру : Наказ Міністерства освіти і науки України від 25 жовтня 2021 р. № 1128, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 24 грудня 2021 р. за № 1670/37292.
- Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : Наказ МОН України від 29.08. 2024 р. № 1225
- Про анкету самооцінювання : Наказ Державної служби якості освіти України від 29 березня 2021 № 01-11/26.

Нормативно-правові документи

- Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800, із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2019 р. № 1133.
- Деякі питання професійного розвитку педагогічних працівників : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 липня 2020 р. № 672
- Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо набуття(вдосконалення) компетентностей із здійснення наставницької діяльності. Наказ МОН від 02.05.2023р. № 516

Орієнтовні програми педагогічної інтернатури

- <https://naurok.com.ua/programa-pedagogichno-internaturi-448850.html>
- <https://vseosvita.ua/library/prohrama-pedahohichnoi-internatury-v-zzso-asystent-vchytelia-nakazy-na-prokhodzhennia-i-pidsumok-913721.html>

Програми педагогічної інтернатури (орієнтовні)

- Кейс для педагога-наставника. Київ. УІРО. 2023

<file:///C:/Users/user1/Desktop/kejs-dlya-nastavnyka.pdf>

Новик І., Венгловська О.
Наставництво: професійна
підтримка та розвиток педагогів.
Київ. УІРО. 2023. 111 с

- <file:///C:/Users/user1/Desktop/%D0%9D%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%82%D0%B2%D0%BE.pdf>
- КУ ЦПРППП Ужгородської МР. Програма педагогічної інтернатури.

Корисні посилання для створення програми проходження інтернатури

- Наставництво: професійна підтримка та розвиток педагогів.
Навчально-методичний посібник. **Новик І., Венгловська О.** УІРО, 2023, 111 с.
- Програми інтернатури
<file:///C:/Users/user1/Desktop/kejs-dlya-nastavnyka.pdf>

Виконання заходів програми педагогічної інтернатури (зразок для аналізу компетентностей)

№ п/п	Трудові функції	Компетентності	Знання	Уміння і навички	Комунікація	Відповідальність і автономія	Термін виконання або форма узагальнення
А	Навчання здобувачів освіти предметів/інтегрованих курсів	А1 мовно-комунікативна; А 2 предметно-методична; А3 інформаційно-цифрова	Норм, стилів української літературної мови; інтонаційні позамовні засоби виразності. Вимоги до результатів навчання; знання методик, технологій Знати цифрові пристрої, Функційна грамотність у використанні цифрових пристроїв, Інтернет Правила критичного оцінювання інформації та критерії медіаграмотності,	Вільне володіння; комунікація усно, письмово державною мовою. Зміст навчальних предметів моделювати, адаптувати. Формувати ключові компетентності Вміння використовувати цифрові пристрої	Комунікація державною мовою з учасниками освітнього процесу Володіння риторикою для різних видів і технологій навчання Формування ціннісного ставлення Комунікація за допомогою цифрових пристроїв	Дотримання мовного законодавства; Проявляти мовну стійкість. Сприяння використанню набутих знань, умінь в повсякденному житті, на практиці.	
Б	Партнерська взаємодія із учасниками освітнього процесу	Б1 психологічна; Б2 емоційно-етична; Б3 педагогічного партнерства	Вікових та індивідуальних особливостей здобувачів;	Планування освітньої діяльності із урахуванням вікових, індивідуальних особливостей. Визначати прояви завищеної чи заниженої самооцінки учнів з метою їх коригування	Спілкуватися про інд., вікові особливості, вияви самооцінки; про мотивацію здобувачів освіти й умови формування мотивації здобувачів освіти до навчання; консультативну й інформаційну підтримку батькам	Відстежувати зміни вікові, індивід., психоемоційні стани Дотримуватися демократичних цінностей у професійній діяльності,	

_____ 2025

Про підсумки педагогічної
інтернатури у 2024-2025
навчальному році

Відповідно до вимог статті 23 Закону України «Про повну загальну середню освіту», з урахуванням Положення про педагогічну інтернатуру, затверджену наказом Міністерства освіти і науки України від 25.10.2021 року від №1128, «Професійного стандарту вчителя», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 року №1225, наказу директора ліцею\гімназії від _____ № _____, «Програми педагогічної інтернатури» вчителя/ вчителів (предмету) ПІБ, на підставі звітів (додаток 1,2) про здійснення педагогічної інтернатури з 01 вересня 2024 року по 01 вересня 2025 вперше призначених на посаду педпрацівників (ПІБ та ПІБ вчителів *предмету*) та рішення педагогічної ради від _____ 2025 , протокол № _____.

НАКАЗУЮ:

- 1.Вважати « Програми педагогічної інтернатури» вчителя/вчителів ПІБ (*якщо більше 1*) виконаними в повному обсязі.
 2. Визначити рівень проведення педагогічної інтернатури - достатній.
 - 3.Схвалити звіти про проходження педагогічної інтернатури (додаток 1,2)
 - 4.Заступнику директора ПІБ внести вчителя/ вчителів (предмету) ПІБ у списки на чергову атестацію педагогічних працівників на 2025/2026 н.р.для підтвердження кваліфікаційної категорії « спеціаліст»
- У випадку призначення на посаду після 05.11.2024 року – на підтвердження.
.Якщо призначено на посаду до 05.11.2024 року, то вноситься у списки на присвоєння кваліфікаційної категорії «спеціаліст»*

5. Голові/головам МО:

- 5.1.обговорити на засіданні МО звіт ПІБ про проходження інтернатури;
- 5.2.проводити моніторинг освітньої діяльності вчителя/вчителів ПІБ, здійснювати методичну підтримку та супровід молодих спеціалістів.

6. Учителям (ПІБ _____):

- 6.1.продовжити практику опанування онлайн-курсів на освітянських порталах з метою саморозвитку і самовдосконалення;
- 6.2.звернути увагу на опанування індивідуального диференційованого підходу до навчання учнів, використання інноваційних технологій під час освітнього процесу;працювати над формуванням у здобувачів освіти мотивації до навчання; поглиблювати знання методики проведення уроків різних типів; удосконалювати уміння складати поурочні плани-конспекти уроків;працювати над підтриманням дисципліни учнівства під час навчальних занять;продовжити практику взаємовідвідування уроків колег з метою запозичення і обміну досвідом.

7.Покласти контроль за виконанням даного наказу на заступника директора ПІБ

Якщо в закладі наказом про організацію методичної роботи передбачено діяльність «Школи молодого вчителя», то педагогів, які пройшли інтернатуру, наставника доцільно долучати до занять в ШМВ, ШМО.

П.6.2 – рекомендації за висновками , тобто, за потреби.

Шаблон звіту.

Заповнюється спільно педагогом-інтерном і наставником. Розробляється згідно «Положення про педагогічну інтернатуру», затвердженого наказом МОН України від 25.10.2021 №1128

Підписується інтерном, наставником на титулці звіту

Титулка

Назва ЗЗСО

Звіт

про проходження педагогічної інтернатури за період _____

Педагог-інтерн _____

Педагог - наставник _____

Місце проходження _____

Вінниця, 2025

<https://vseosvita.ua/library/zvit-pro-pedahohichnu-internaturu-2024-822468.html>

1. Загальні засади діяльності (які матеріали вивчав, планування).

2. Відвідування уроків педагогом-інтерном (які уроки в кого; чого навчився).

3. Відкриті уроки педагога-інтерна (відвідані наставником, враження від роботи інтерна на уроці).

4. Методична робота (розвиток професійних компетентностей, власні напрацювання, участь в роботі ШМО).

5. Позакласна робота (з предмету-гуртки, предметні тижні, конкурси, робота з обдарованими дітьми; виховна робота).

6. Підвищення кваліфікації (курси, семінари, вебінари, самоосвіта, майстеркласи,)

7. Особисті досягнення (методичні творчі знахідки, відкриття, нестандартні рішення).

8. Найтипівіші труднощі, помилки в освітній діяльності.

9. Загальні висновки (спільні висновки наставника, інтерна)

10. Рекомендації інтерну щодо подальшого професійного розвитку (рекомендації надаються наставником).

Звіт заслуховується на засіданні педагогічної ради.

Електронні ресурси

1. Ефективність онлайн-ресурсів для навчання вчителів: звіт за результатами соціологічного дослідження методом фокусованих групових та індивідуальних інтерв'ю (скорочено). Дослідницьке бюро Соціологіст. Харків, 2020. 96 с. URL: https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2020/09/pptx_onlajnosvita_zvit_short.pdf
2. Марчук А. В. Андрагогіка : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 300 с. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3218/1/andragogika.pdf>
3. Програма шкільного наставництва в Україні : посібник. British Council. 66 с. URL: https://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/programa_shkilnogo_nastavnytva_v_ukrayini.pdf
4. Рівний рівному: посібник для менторів / Укл. О. Іваннік. Київ, 2015. 57 с. URL: <https://ngo.zt.ua/rivnyjrivnomu/>
5. Савич Ж. В. Наставництво як інструмент адаптації нових працівників у закладах освіти : практикум. К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 52 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/38820/1/Z_V_Savych_NYIANPUZO_KUBG.pdf
6. Супервізія: професійна підтримка і професійний розвиток педагогів: poradnik для супервізорів (наставників). USAID, 2018. 60 с. URL: <http://barna-consult.com/wp-content/uploads/2021/10/SuperviziyaPoradnyk-VF-Krok-za-krokom.pdf>
7. Уварова А. Від керівника до лідера: практичні поради для директорів шкіл та керівників відділів освіти: посібник/упоряд. П. Гоч. Центр Інноваційної освіти «Про. Світ», 2019. 60 с. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/521/12.2019.pdf>

Успіхів у справі наставництва!

Консультант КУ ЦПРПП ВМР К. Маліцька